УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

19.02.2014.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ МР САШЕ БРАДАШЕВИЋА ПОД НАСЛОВОМ „СИНТАКСА И СЕМАНТИКА ВЕЗНИКА У САВРЕМЕНОМ ТУРСКОМ ЈЕЗИКУ“

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

17.12.2013. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. др Мирјана Теодосијевић, редовни професор, Туркологија – Турски језик и књижевност, 18.05.2005, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
2. др Ксенија Ајкут, ванредни професор, Туркологија - Турски језик и књижевност, 27.11.2012. године, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
3. др Октај Ахмед, ванредни професор, Језик – турски језик, Морфологија турског језика и синтакса турског језика, 01.06.2010, Филолошки факултет „Блаже Конески“ Универзитета „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:
Саша, Ђорђе, Брадашевић

2. Датум рођења, општина, република:
16.03. 1975.
Ужице, Србија

3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:

21.06.2007, Филолошки Факултет Универзитета у Београду
Магистарска теза: *Наратив и наративни суфикс - mış у савременом турском језику*

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
Наука о језику

Кратка биографија: Саша Брадашевић рођен је 1975. године у Ужицу. Основну школу завршио је у Сарајеву, а гимназију у Ужицу. Дипломирао је Оријенталну филологију (турски и арапски језик) 1997. године на Филолошком факултету у Београду где је након завршених постдипломских студија одбранио магистарски рад 2007. године. Од 2002. године ради на Катедри за оријенталистику Филолошког факултета у Београду као асистент-приправник за турски језик и књижевност и асистент за турски језик и књижевност. Сада је у звању вишег лектора за савремени турски језик. Више пута је боравио у Турској на стручном усавршавању. У стручном и научном раду бави се турским језиком, књижевношћу и културом, лингвистиком, а успешно се бави и књижевним превођењем.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

СИНТАКСА И СЕМАНТИКА ВЕЗНИКА У САВРЕМЕНОМ ТУРСКОМ ЈЕЗИКУ

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација *Синтакса и семантика везника у савременом турском језику* састоји се од десет поглавља, на укупно 194 стране. Подељена је у следеће целине: После апстракта на српском и енглеском језику и садржаја следе: *Увод (стр. 1-4), Порекло везника у турском језику (стр. 5-21), Везници и везнички прилози у савременом турском језику (стр. 22-44), Везници у независносложеним реченицама у савременом турском језику (стр. 45-100), Везници у зависносложеним реченицама (стр. 101-156), Синтаксички начини изражавања везничких односа у турском језику (стр. 157-173), Везнички односи у асиндетским реченицама (стр. 174-176), Везнички односи исказани интерпункцијским знацима (стр. 177-183), Закључак (стр. 184-186), Извори и литература (стр. 187-194).* Свако од поглавља подељено је на потпоглавља која ближе одређују мање проблемске целине којима се рад бави.

Докторска дисертација мр Саше Брадашевића се бави улогом везника и везничким односима у савременом турском језику. Предмет његовог истраживања је идентификација везника турског порекла и њихова дистинкција у односу на везнике преузете из других језика, као што су персијски и арапски. Везници су класификовани по различитим критеријумима, почев од порекла, сложености, па до њихове семантичке и синтаксичке вредности. Ослањајући се на радове који су се бавили овом проблематиком у српској и светској туркологији, кандидат је за циљ истраживања поставио утврђивање начина на који се употребљавају различити везници и синтаскичка средства којима се осим везника могу исказати везнички односи између независних и зависних реченица у савременом турском језику. Кандидат полази од претпоставке да постоје изворно турски везници иако је турски

језик, с обзиром на његову типолошку специфичност, синтетичан и може исказивати везничке односе и без употребе експлицитних везника. Рад је заснован на опсежном, темељно осмишљеном и пажљиво спроведеном истраживању корпуса говорног и књижевног турског, као и језика медија.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У *Уводу* Саша Брадашевић је објаснио сврсисходност избора теме дисертације, изнео основне циљеве и претпоставке истраживања као и методологију рада. С обзиром на то да новије граматике не пружају значајније новине о овој проблематици, у раду је прихваћена таксономија из традиционалних граматика, као и постојеће класификације везника. Кандидат истиче да му је циљ био да објасни настанак, функције и значења везника, и да, колико је то могуће, објасни за који регистар је одређени везник карактеристичан, чиме се, донекле, продире и у подручје прагматике. Он указује и на чињеницу да није довољно да се турски везници и везнички прилози само детаљно обраде већ је неопходно да се за поједине везничке конструкције понуде и одговарајућа решења у српском језику. У том смислу рад обилује већим бројем примера из турске књижевности и говорног језика у ауторовом преводу на српски језик.

У поглављу *Порекло везника у турском језику* Саша Брадашевић идентификује везнике у најстаријим писаним споменицима на турском језику и кроз дијахронијски приступ показује значајно повећање њиховог броја Кандидат даје кратак историјат открића Орхонских натписа и класификацију забележених везника на зависне и независне. Сви везници су обрађени у погледу грађења и употребе. Након тога кандидат на исти начин обрађује везнике у делу Кутадгу Билиг, другом значајном делу из историје турског језика. У последњем делу се обрађују везници у доба танзимата. Кандидат указује на то који су везници и данас у употреби, а који су изашли из употребе, и даје јасан закључак у погеду повећања броја везника из дијахронијске перспективе. Такође истиче да у савременом турском језику долази до промене реченичне структуре која све више нагиње ка индоевропском моделу.

У поглављу *Везници и везнички прилози у савременом турском језику* кандидат наводи да је, с обзиром на то да је ова проблематика посматрана из дијахронијског угла, коришћен и синхронијски приступ како би се показале класификације везника најзначајнијих турских и светских турколога. Иако се везници класификују најпре са становишта места и функције у реченици, кандидат, на основу најзначајнијих граматика на турском језику, закључује да међу турским граматичарима нема неког нарочитог сагласја у погледу класификације везника. То произлази из самих дефиниција везника које су понуђени у раду. У овом поглављу је јасно наглашен контраст између граматичара који на различите начине дефинишу везнике и оних који сматрају да таква врста речи није иманентна турском језику. У овом сегменту рада наводе се и теорије о пореклу везника у турском језику и подела везника на основу језика из којих потичу. На крају кандидат даје и списак везника и њихових варијанти који се појављују у говорном језику.

Независносложене реченице су веома заступљене у савременом турском језику тако да у поглављу *Везници у независносложеним реченицама у турском језику* аутор даје кратке и већ устаљене дефиниције коњуктора. На исти начин објашњава и све врсте везника за независносложене реченице. Кандидат набраја везнике који одговарају везницима у српском

језику са свим варијантама њихове употребе. За поједине везнике наводи начине њихове употребе који нису везнички с обзиром на то да не постоји чврста граница између врста речи у турском језику. Кандидат, поред свега наведеног, за сваки везник даје и одговарајуће синониме у савременом турском језику, будући да постоје везници преузети из различитих језика са истим значењем, као и велики број неологизама који се јављају у процесу језичке реформе.

Преглед турских везника који одговарају субјункторима у српском језику дат је у поглављу *Везници у зависносложеним реченицама*. Аутор истиче да се у савременом турском језику везнички односи, осим везницима, могу исказати и другим синтаксичким средствима као што су пропартиципи, постпозиције, глаголске именице, падежи и сл. У овом погалвљу се кандидат, осим сопственог истраживачког рада, ослањао и на достигнућа београдске туркологије. За сваку реч која има функцију везника, даје порекло и начин творбе, као и одговарајуће синониме који паралелно егзистирају у савременом језику.

Шесто поглавље посвећено је синтаксичким начинима изражавања везничких односа у турском језику. У њему аутор је анализира случајеве када се везнички односи исказују другим синтаксичким средствима, а не везницима. У случају изричних и супротних везника, кандидат даје све начине исказивања ових синтаксичких односа и указује на чињеницу да се у функцији исказивања везника најчешће појављују речи које носе значење глагола, као што су скраћени инфинитив, инфинитив, партицип и пропартиципи.

У кратком поглављу под називом *Везнички односи у асиндетским реченицама* кандидат улази у до сада слабије обрађену проблематику исказивања везничких односа у асиндетским реченицама. Он указује на то да је овакав начин исказивања везничких односа прилично стар и да је типолошки својствен турском језику. Кандидат овде даје сопствени допринос превођењу оваквих реченица, излази из оквира синтаксичке анализе и залази у прагматику и логику језика.

У осмом поглављу су обрађени везнички односи исказани интерпункцијским знаковима. С обзиром на то да турски језик има склоности ка формирању асиндетских реченица, на сличан начин користе се и интерпункцијски знакови за исказивање везничких односа.У туркологији са простора бивше Југославије нико се није детаљније бавио овом тематиком. У овом поглављу кандидат обрађује само оне интерпункцијске знакове који имају везничку функцију, даје предлоге за њихово превођење и указује на то како синтаксичка средства утичу на мењање значења интерпункцијских знакова у везничкој функцији.

У завршном делу рада мр Саша Брадашевић даје закључке свог истраживачког рада истичући да су везници веома заступљени у савременом турском језику, и то нарочито у говорном језику. Дијахронијским приступом је приказано како се број везника повећавао током историје. Као разлоге оваквог повећања кандидат наводи утицај других језика али и чињеницу да аглутинативна природа турског језика омогућава творбу великог броја везника и везничких прилога. Такође, кандидат указује на то да је мали број везника из најстаријих писаних споменика остао у употреби и данас, упркос њиховом значајном повећању.
Кандидат такође указује на то да језичка реформа у турском језику није до краја избацила везнике страног порекла и да они опстају и даље у сфери стручне терминологије као што су право и медицина. Такође се указује и на најновију тенденцију да се оживљавају везници који су одавно изашли из употребе, у чему кандидат не види лингвистичке већ

дневнополитичке разлоге. Кандидат у овом делу указује и на могућности продубљивања истраживачког рада којим се бавио у својој тези. То је пре свега могућност да се употреба везника значајније осветли из угла семантичке и прагматичке анализе и да се покаже која ванјезичка средства могу утицати на избор везника.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији. Навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

***Излагања на научним* скуповима (саопштења штампана у изводу):**

1) Bradašević, S. (2010). *The Reference Point and Coordination Within Time-Space Continuum in the Light of the Quantum Theory*. STALDAC (10-14.IV), Cambridge.

2) Bradašević, S. (2010). *Sintaksička priroda vezničkih odnosa u turskom jeziku*. FID 2010 (26-27.XI) Filološki fakultet, Univerzitet u Beogradu.

Рад прихваћен за објављивање:

Sintaksička priroda vezničkih odnosa u turskom jeziku. Рад прихваћен за објављивање у *Аналима Фононлошког факултета*, број 26, свеска 2, 2014 (у прилогу потврда)

Списак објављених превода:

1) *Bebe nemaju naciju* - prevod pesama A.Behramoglua, Književne novine, Beograd, 2006

2) Pred ljubavlju - zbirka pesama A.Behramoglua, Meridijani, Smederevo, 2007

3*) Eleni i nova mlada* - prevod priče Ahmeta Altana,Priča,mart/jun 2008, Beograd

4*) Ljubavni napitak* - prevod priče Ahmeta Altana, Beogradski književni časopis, br.11, leto 2008

5*) Dil ve Kültürlerin Şiirsel Kardeşliği* -prevod govora G.Đorđevića, Sınırsız:bildiriler,seçilmiş şiirler, İzmir, 2009

6*) Dostluğun resmi; Dörtyollar; Yanındaki Işık*; prevod pesama G.Đorđevića, Sınırsız:bildiriler, seçilmiş şiirler, İzmir, 2009

7*) Zaboravljeni* - prevod priče Oguza Ataja, Priča, 2010, Beograd

8*) Kad lišće pada* - Prevod romana Rešata Nurija Guntekina, Narodna knjiga, Beograd, 2011

9*) Sulejman Veličanstveni i Hurem* - Prevod knjige Erhana Afjondžua, Narodna knjiga, Beograd, 2012

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Основни циљ истраживања било је установити који везници постоје у савременом турском језику, која је њихова употреба и да се установи на које се све начине могу исказати везнички односи у савременом турском језику. У вези са тим кандидат је у обзир узео и прагматички и логички приступ како би показао да је и он веома важан у комуникацији. Ово

истраживање показује да постоје различите врсте речи које могу имати функцију везника у турском језику у зависности од њиховог положаја у реченици.

Овим истраживањем мр Саша Брадашевић је показао да број везника у савременом турском језику расте с обзиром на то да се структура реченице у типолошком смислу приближава индоевропском моделу. Такође је указао на начине деривације везника и везничких прилога и маркирао она синтаксичка средства која су у том погледу најпродуктивнија.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА
НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Комисија сматра да је кандидат Саша Брадашевић у својој дисертацији *Синтакса и семантика везника у савременом турском језику* коректно реализовао циљеве научног истраживања постављене у одобреној пријави дисертације, да је успешно обрадио ову комплексну и недовољно истражену тему и да рад представља оригинално и самостално научно дело.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија је сагласна да су испуњени сви услови да се рад мр Саше Брадашевића *Синтакса и семантика везника у савременом турском језику* прихвати као докторска дисертација и предлаже да мр Саша Брадашевић приступи усменој одбрани дисертације, након што извештај Комисије буде прихваћен од стране Наставно-научног већа Филолошког факултета и Већа друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

_____

др Мирјана Теодосијевић, редовни професор.
Филолошки факултет Универзитета у Београду

_____

др Ксенија Ајкут, ванредни професор.
Филолошки факултет Универзитета у Београду

_____

др Октај Ахмед, ванредни професор.
Филолошки факултет „Блаже Конески“
Универзитета „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу